

ספר קב הישר לפורים

מוקד

אור הזוהר 719 ★ אדר ב' תשע"ד

מפעל הזוהר העולמי

בנישאות נ"ק אדמו"ר מהאלמין שליט"א מחבר למעלה מאלף ספרים טל: 0527651911

גרוכ"י הצריקים אומרים ללמוד זוהר הקדוש

פירוש צ"צ

א. תענית אסתר הקבע על סמך דאיתא בגמרא (מגילה דף ב עמוד א): "י"ג באדר זמן קהלה לכל היא", ופרשו המפרשים (רא"ש שם סימן א. ר"ן דף א), שהכל מתכנשין לתענית אסתר, ובאים בני הכפרים למנין לומר הסליחות ותחנונים, לפי שבו ביום נקהלו לעמד על נפשם והיו צריכים רחמים, על פן הקבע יום זה לומר סליחות ותחנונים. ובני הכפרים מחיבים להקדים ולבוא ליום התענית אסתר ולהשתתף עם אחיהם בני ישראל באמירת סליחות, כי כן הפרוש של דברי חכמים זכרונם לברכה: י"ג - זמן קהלה לכל הוא, וזהו חביב לפני הקדוש ברוך הוא, שמתאספים היחידים לתוף העירות, ו"כרב עם הדרת מלך" (משלי יד כח), שנקהלים לומר סליחות בקהל, ועל ידי תפלה זו הן מעוררים רחמים גדולים בפמליא של מעלה.

ב. ויש עוד טעם לתענית אסתר, אשר גלה המגיד להרב בית יוסף ז"ל (מגיד מישרים פרשת ויקהל מהדור"ק) והוא, שהשגחת הקדוש ברוך הוא הוא תמיד על ישראל, שהן נחלתו ועדת סגלתו, והוא חפץ להצדיקם כדי להנחילם שכר טוב לעולם הבא, וכהיום שמגיע י"ד, להיות ישראל שמחים ושישים בו על תקף הנס שעשה הקדוש ברוך הוא בהמן הרשע ובכניו ובשאר שונאי ישראל, ואז היא נקראת "שמחה של מצוה", ועל פן אמרו רבותינו ז"ל (מגילה דף ז עמוד ב): "חייב אינו לבסומי בפוריא" [פרוש: חייב אדם להשתכר בפורים].

עוד טעם למה שמתעניין בתענית אסתר

ג. ועל ידי סליחות ותחנונים, שאנו אומרים בכנופיה - בזה אנו מעוררים זכות מרדכי ואסתר, כי במרדכי כתיב (אסתר ד א): "ומרדכי ידע את כל אשר נעשה ויקרע מרדכי את בגדיו", והענין מבאר בזהר בראשית (תקונים סט עמוד קיז), כי שארי בני אדם לא ידעין רק מה שעניניהם רואות, ששונאי ישראל, כמו המן וחבריו, מבקשין לעקר ביצתן של ישראל, והולכין ומתגברין ומתחדשין בכל יום ויום גזרות רעות חדשות, ומרדכי ידע תכן הדבר ומקור כח של הקלפות, שמשם יוצאים נפשות הרשעים האלו, החוטאים בנפשותם.

וזהו שאמר הפתוב, ש"מרדכי ידע את כל אשר נעשה", והתבונן כי גברה יד הקלפה מחמת החטאים של ישראל שהיו באותו הדור, עד שהצריך מרדכי סגוף גדול וזעקה בתפלה להתיש כח הסטרא אחרא ולעורר רחמים על ישראל. וכן כתיב (אסתר שם): "ויקרע מרדכי את בגדיו וישם שק" וגו'. ואסתר הצדקת אשר זכתה לרוח הקדש, ידעה גם כן תכן הדבר הנזכר, ולכן כתיב בה (שם ה א):

והנה יש לחוש, פן על ידי רבוי האכילה ושתיה ושמחה באין ישראל לידי חטא, לכן הקדים הקדוש ברוך הוא התענית, לפי שהתענית היא סגולה להנצל על ידי התענית מן החטא, ולא יהיה כח להשטן ולילית לקטרג עליהם ולהביאם לידי חטא מחמת רבוי האכילה ושתיה.

כגלה לומר מזמור "למנצח על אילת השחר" ביום תענית אסתר

ד. וכל מי שצריך רחמים על איזה דבר שהוא צריך להתפלל, יקח פנאי לעצמו ביום התענית אסתר, ויאמר תחלה מזמור כ"ב בספר תהלים: "למנצח על אילת השחר" (יומא כט עמוד א שוחר טוב תהלים כב), ודרשו רבותינו זכרונם לברכה, דאסתר היתה נקראת "אילת השחר" - ואחר כך ישפך שיחו לפני ה' ויבקש בקשתו, ויזכיר זכות מרדכי ואסתר, אשר בזכותם יעתר לו הקדוש ברוך הוא ויפתח לו שערי רחמים, והקבל תפלתו ברכון.

ה. ובהיות שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (מגילה דף טז עמוד ב), שבשעה שבא המן למרדכי להרכיבו על סוס המלך אחשוורוש ולעשות לו יקר, כאשר צוה המלך אחשוורוש, ¹⁰ מצא למרדכי דיתבי רבנן קמיה ומחוי להו הלכות קמיצה. ופרש רש"י, דדרש מרדכי בענינו של יום, כי אותו היום ששה עשר בניסן היה, שהוא יום הנפת העמר, אמר המן: אתא מלא קמצא קמחא דידכו ודחי עשרת אלפים ככר כסף דידי. על כן נכון לעסק בעניני קמיצה בט"ז בניסן, והכל הוא כדי לעורר זכות של אותם הצדיקים.

ו. על כן אהובי, עדת עם קדש, הנועדים לדבר ה' לשמע קול מגלה ביום המועד הזה, שהוא פורים, אשר לעתיד כל הימים טובים יהיו בטלים, וימי פורים לא נבטלים (שוחר טוב משלי ט), צריכין אנו להזכיר זכותן של מרדכי ואסתר, כי יום תענית אסתר ויום פורים הם ימים של רצון ואהבה, לכן טוב להתפלל ביום תענית אסתר, ושומע תפלה יקבל ברחמים וברצון את תפלתנו, אמן.

פירק צ"ח

הקדוש ברוך הוא מדת הרחמים, שהוא שם הו"ה, עם מדת הדין, אף מדת הדין הוא מקטרג ומבקש שיעשה הקדוש ברוך הוא דין בעולם, מה עושה הקדוש ברוך הוא? נותן לו צדיק אחד שהוא שקול כנגד כל העולם, ובזה הוא משתיק את הדין ומציל את כל העולם, אבל תפקד כשמת צדיק אחד, נולד במקומו צדיק אחר, בסוד (קהלת א ה): "וירח השמש ובא השמש", עד כאן דבריו של הגאון מורנו הרב רבי חיים שור ז"ל במסכת שבת, עין שם.

באור נפלא בפסוקים שבמגילת אסתר

ועל פי זה נראה לי לתרץ קשיא גדולה בפסוקים במגלה (אסתר ג ה-ו): "ויבא המן כי אין

ב פרוש בלשון-קדש:

מצא המן את מרדכי, כאשר היו יושבים לפני חכמים והוא מלמדם הלכות קמיצה. ופרש רש"י, שדרש מרדכי בענינו של יום, כי אותו היום ששה עשר בניסן היה, שהוא יום הנפת העמר, אמר המן: "בא מלא העמר קמין שלכם ודחה עשרת אלפים ככר כסף שלי".

"ותעמד אסתר בחצר המלך" וגו', ופרש הזוהר (חלק ג דף קט עמוד א): אין עמידה אלא תפלה, כמה דאת אמר (תהלים קו ל): "ויעמד פנחס ויפלל", והרבה אסתר בתפלה, עד שעלתה תפלתה למעלה, למקום קדוש ונורא הנקרא "בתי החצרות", והוא החצר שלפני בית המקדש של מעלה, אשר שם מתנוצץ שם הו"ה.

וזוהו: "ותעמד אסתר בחצר המלך" - מלך זה הקדוש ברוך הוא, ולא כתיב 'בחצר המלך' אחרשו"ש. וכתיב בה (אסתר ה ב): "וישט המלך לאסתר את שרביט הזהב", ומשך עליה חוט של חסד, שהוא בידי הקדוש ברוך הוא. ולא לה בלחודה אושיט הקדוש ברוך הוא שרביט הזהב, אלא אפלו דמתחברין בהדה (זהר שם דף מד עמוד ב), ולכן אנו עדת ישראל, אשר שרויין בגולה וסובלין צער הגלות למען כבוד הקדוש ברוך הוא, מתחברין ומתכנסין בבתי כנסיות, שהן נקראים גם כן "חצר המלך" - מלכו של עולם.

על ידי סליחות ותפלות מעוררים זכות מרדכי ואסתר

ובודאי על ידי אמירת הסליחות והתפלות אנו מעוררים את מרדכי הצדיק ואסתר המלכה, ובודאי הם מתחברים עמנו ביום התענית אסתר, אשר אנו מזכירים זכותן באמירה. בימי מרדכי והדסה הושעת בניד. ולכן היושבי כפרים צריכין גם כן להיות בחבורה קדישא בבית הכנסת ביום תענית אסתר, כי יום זה הוא מסגל מאד שיקבל תפלתנו בזכות מרדכי ואסתר.

א. מתחלת בריאת העולם ראה הקדוש ברוך הוא שאין העולם יכול להתקיים בדין. מה עשה הקדוש ברוך הוא? שתף שם הרחמים וברא את העולם, שנאמר (בראשית א א): "בראשית ברא אלהים" - במדת הדין, כי מדת אלהים הוא דין, ואחר כך כתיב (שם ב ד): "ביום עשות יהוה אלהים ארץ ושמים".

ומצאתי טעם הגון, שכתב הרב הגאון, בעל המחבר "תורת חיים" (מסכת תלין דף פו עמוד א), הענין שהצדיקים נתפסין בעוון הדור, לפי שהמדה של דין היא רוצה לכלות את העולם, כשאין עושיין רצונו של מקום, והקדוש ברוך הוא הוא ברחמיו מרחם על כל מעשיו, ולכן שתף

א פרוש הזהר בלשון-קדש:

ולא לה בלבדה הושיט הקדוש ברוך הוא את שרביט הזהב, אלא אפלו לכל המתחברים אתה, ולכן אנו עדת ישראל, אשר נמצאים בגולה וסובלין צער הגלות למען כבוד הקדוש ברוך הוא, מתחברים ומתאספים בבתי כנסיות, שהן נקראים גם כן "חצר המלך" - מלכו של עולם.

נהגין מסעודתו של אותו הרשע, לא הוי אותו הרשע פועל כלום, כי הקדשה לא היתה מקבלת שום שפע מסטרא אחרא, אבל כיון דהוי ישראל נהגין מסעודתו של אחשורוש, הוי כאלו כביכול ינקו מסטרא אחרא, ובהאי סעודתא גרם לאטלא זמא בישראל, אף על גב דהוי אוכלין ושותין מאכל כשר ומשקין דהתרא - אף על פי כן נחשב להם כאלו אכלו מסעודה של סטרא אחרא.

חייב זהירות שלא להנות מסעודת עכו"ם

ע"כ כן צריכין אנו להזהר כשעכו"ם עושין סעודה, שלא ליהנות מאותן סעודות וכנזכר, חוץ אם העכו"ם משדר [פרוש: שולח] לישראל חיות ועופות ודגים וכיוצא בהם לבית ישראל, הוא מתר, אבל בביתו של עכו"ם הוא אסור לאכל עמו, אף דאוכל מאכל כשר ושותה יין כשר, וכל מי שלא נוהר בדבר זה, אזי חטאו וענשו גדול מאד, והשכינה בכה תכבה על אותן אנשים. וראיה לדבר, שבשביל עברה זו היו כלל ישראל חייבים כליה בימי הזמן ואחשורוש.

ד. ועל כן רצה מרדכי לבדו שלא ליהנות מסעודתו של אותו רשע, כדי שבזכותו יהיו נצולין כלל ישראל. ואף בימי מרדכי רצתה מדת הדין לפגוע בכלל ישראל שהיו באותו הדור, כמו שאמר הקדוש ברוך הוא בימי משה (במדבר טו כא): "ואכלה אותם כרגע", (שמות לב ט): "ואעשה אותך לגוי גדול", ורצתה מדת הדין להרבות זרעו של מרדכי כחול הזים, רק מרדכי בטל הגזרה בתפלתו, כמו שבטל משה רבינו הגזרה בתפלתו.

עוד טעם להתענות בתענית אסתר

וזוהו שכתוב (אסתר ד א): "ומרדכי ידע". רצה לומר, שידע תכן הדבר, שהגזרה באה על ידי הפגם הגדול שפגמו בשכינה עבור שהיו ישראל נהגין מסעודתו של אותו רשע, ולכן (שם): "וילבש מרדכי שק ואפר ויזעק וזעקה גדולה ומרה", "וילבש שק" - לכפר על חטא זה ולהתיש כח של ארבע מאות איש, שהיו ארבע מאות איש עם עשו הרשע בבואו ליעקב אחיו, ולכן (בראשית לב ח): "ויירא יעקב מאד" - מהני ת' קלפות ומשחיתים שהיו עם עשו, ולכן לבש ש"ק, כי ש"ק הוא גימטריא ת', כדי להתיש כח של עשו הרשע, ומרדכי הודיע לאסתר גדל הפגם הנעשה בסעודה של אחשורוש, ומיד

מרדכי כורע ומשתחוה לו וימלא הזמן חמה ויבז בעיניו לשלח יד במרדכי לבדו וגו' ויבקש הזמן להשמיד את כל היהודים אשר בכל מלכות אחשורוש עם מרדכי, ולכאורה קשה, מרדכי לבד לא רצה להשתחוות - ובקש הזמן לעקר ולאבד את כל היהודים?

והנראה לתרץ, כי הנה ידוע, שישראל שבאותו הדור היו חייבים כליה, מפני שהשתחוה לצלם של נבוכדנצר או מפני שנהנו מסעודה של אותו רשע אחשורוש. והנה הזמן והשטן היו מקטרגים על זה, ומדת הדין היה נותן שיכלו ישראל כלם, חלילה, ולכן היה הזמן מתירא שהקדוש ברוך הוא יעשה כן, שיטל את הצדיק אחד שהוא שקול כנגד כל ישראל, וצדיק אחר נולד, ויהיו ישראל חיים וקיימין, ולכן פתיב: "ויבז בעיניו לשלח יד במרדכי" לחוד, כי בזה יהיה לישראל כפרה במיתת הצדיק אחד, שלפי שמרדכי היה שקול כנגד כל ישראל, ולכן בקש הזמן והשטן "להשמיד את כל היהודים בכל מלכות אחשורוש", ודו"ק.

ג. והנה לדעה שאמרו (מגלה שם), שישראל שבאותו הדור היו חייבים כליה מפני שנהנו מסעודתו של אחשורוש, ודלפיכא למימר דמשום דקאכלי מאכלות אסורות אתחייבי, דהא פתיב (אסתר א ח): "והשתיה כדת אין אונס". והפרוש לפי דת כל אחד ואחד היה השתיה, וישראל דאסור להו יין נסך ויין של עכו"ם, לא הוי משקי להו אלא מיין של ישראל, ושמשין של ישראל הוו מוזגין להו, וכן מאכלים דהוי יחייבי להו לישראל, הוי בשול ישראל, דאחשורוש לא הוי אגיס להו למיכלי ולמשתי מאי דאסור להו, וכדכתיב: "אין אונס", ועשה כרצון איש ואיש, אבל חובא דלהו הוי, כי אותו הרשע כנן בסעודתו, שהזמין ישראל כדי למנקיט שפע דנחית מלעלא, דלא ישפיע בשכינתא אלא בסטרא אחרא, ולכן הזמין ישראל כדי למנקיט להו לסטרא דיליה, והוא סוד הטלת זמא, כיון שהשפע יהיה יורד לישראל על ידי הסטרא אחרא.

וזוהו ענין הזמא שמטילין, בעוונותינו הרבים, בקדשה בגלות המר הזה, על ידי שהם ראשונה ליניקה, ומקבלין השפע על ידיהם, כמה דאת אמר (איכה א ה): "היו צריה לראש". וזהו הסוד בגמרא (עבודה זרה ח עמוד א): ישראל בחוצה לארץ עובדי עבודה זרה בטהרה. ולולי שלא היו ישראל

ג פרוש בלשון-קדש:

שלא נתן לומר, שמשום שאכלו מאכלות אסורות נתחייבו, שהרי כתוב: "והשתיה כדת אין אונס". והפרוש, לפי דת כל אחד ואחד היתה השתיה, וישראל שאסור להם יין נסך ויין של עכו"ם, לא היו משקים להם אלא מיין של ישראל, ושמשין של ישראל היו מוזגים להם, וכן מאכלים שהיו נותנים להם לישראל, היה בשול ישראל, שאחשורוש לא היה כופה עליהם לאכל ולשתות ממה שאסור להם, וכמו שכתוב: "אין אונס", ועשה כרצון איש ואיש, אבל החטא שלהם היה, כי

אותו הרשע כנן בסעודתו, שהזמין ישראל כדי לקחת השפע היורד מלמעלה, שלא ישפיע על השכינה, אלא על הסטרא אחרא, ולכן הזמין ישראל לקחת אותם לצד שלו. והוא סוד הטלת זמא, כיון שהשפע יהיה יורד לישראל על ידי הסטרא אחרא.
ד פרוש בלשון-קדש:
ובאותה סעודה גרם להטיל זמא בישראל, אף על פי שהיו אוכלים ושותים מאכל כשר ומשקים של התר - אף על פי כן נחשב להם כאלו אכלו מסעודה של סטרא אחרא.

להתענות בו ביום י"ג באדר כדי להתיש כח האכילה שישראל אוכלין בין האמות, אזי זכות תענית אסתר יעמד לנו לשבר ולהתיש ולהסיר כח הסטרא אחרא שרוצה להדבק דוקא בקדושה, ועל ידי התענית יודפכו ויטהרו הפגם הגדול הזה.

כתיב (אסתר א): "ותלבש אסתר מלכות" - שלבשה רוח הקדש ונתנה עצה לצום ג' ימים וג' לילות כדי לבטל הזהמא שהטיל המן ואחשוורוש בסעודתו, ובזה יתש כח הזהמא הנעשים על ידי אכילה ושתיה ההוא. ועל ידי הצום התיש כח הזהמא, וכנסת ישראל האירה ככראשונה. ומעתה מוכן לפנינו גם כן טעם לתענית זה, שהוא תענית אסתר, שאנו נוהגין להתענות לדורי דורות.

אשרי מי שאינו נהנה מאחרים, וכל שכן מהאמות

וכל מי שנוהר ואינו רוצה ליהנות מן אחרים, ומכל שכן מן האמות - עליו נאמר (תהלים קכח ב): "יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך", "אשריך" - בעולם הזה, ו"טוב לך" - לעולם הבא (ברכות ח עמוד א).

ה. על כן, כל אחד ואחד צריך לכוון בתענית אסתר ולהתפלל, שבאם נדבק בנו בגלות המר, שאנו מקבלין שפע על ידי שלפעמים אנו אוכלים אצל אמות העולם - וכל ישראל ערבים זה לזה, שתעמד לנו זכות מרדכי ואסתר שתקנו התענית וקבעו

פרק צ"ט

כדאי מרדכי ואסתר להופיכם כי מסרו נפשם עבור ישראל

ד. ולכן צריך לקרות המגלה מלה במלה, ולא במהירות, כי כל תבה ואות - יש בהם קדושה וסודות נפלאים, וכדאי מרדכי ואסתר להזכיר שבחן בכונה, כיון שמסרו נפשם עבור ישראל בזעקתן ותפלתן, ואסתר היתה מוסרת נפשה כשהלכה לגבי אחשוורוש, שאמרה (שם ד טו): "וכאשר אבדתי אבדתי". ואייתא במדרש ילקוט (אסתר רמז תתרנו), שאסתר אמרה מזמור כ"ב שבספר תהלים: "אלי אלי למה עזבתני", והענין מבאר בדברי פה קדוש האר"י ז"ל (פרי עץ חיים שער פורים פרק ו. שער הכונות דף קט), והוא, כי הקדוש ברוך הוא ברב רחמיו וחסדיו משגיח ומביט להאיר ולהשפיע שפע קדושה ממרום, רוח חכמה ובינה, על ידי שמות הקדושים, שכל שם הוא "אל", ויוצא מן הפסוק (מכא ז יח): "מי אל כמוך", ושם שני יוצא מן הפסוק (שמות לד ו): "ה' אל רחום וחנון", ושני פעמים "אל" במלואם, כזה: אלף למ"ד - גימטריא ש"ע, כי יש למעלה ש"ע נהורין דמאירין [פרוש: אורות המאירים] בש"ע עולמות, והן מאירין לנשמת הצדיק, אשר עסק תמיד בתורה ומתמיד בלמודו, והיה תמיד דבוק בתורה הנקראת "אור", ובמציאה הנקראת "נר", ואלו שני שמות הן מסגלין לעורר חסד של אלו ש"ע נהורין על ידי עניית אמן בכונה, כי כל העונה אמן בכונה וממהר לרוץ לבית הכנסת בשביל עניית אמן, זוכה לאלו ש"ע נהורין על ידי עניית אמן, וכל המבזה אמן, וקל בעיניו עניית אמן - מקדימין לנשמתו ש"ע קלפות, רחמנא לצלן, ומוליכין אותו לתדרי חשך וצלמות, ועליהם אמר הנביא (ישעיה נ ט): "עש יאכלם". והנה על אסתר הצדקת היה מאיר אותן ש"ע נהורין, כי נשמתה היתה משרש הארה זו, אשר שם מאירים שני שמות של "אל", שם אחד מ"ה' ה' אל רחום וחנון ארף אפים וגו', ושם השני מפסוק: "מי אל כמוך". וכשהלכה

א. אמרו רבותינו זכרונם לברכה במסכת מגלה (דף ז עמוד א): "מגלת אסתר ברוח הקדש נאמרה", על כן מבאר במגלה זו כמה ענינים פלאים, ונזכיר דרך כלל דבר אחד, והוא, דאייתא בזהר פרשת פקודי (דף רמט עמוד ב), שיש חדר אחד למעלה, ויש להחדר ארבעה פתחים לד' רוחות העולם, ועשרה ממנים לכל פתח ופתח, וחד ממנה על כלם, ואהדיא"ל שמיה, והוא מלאך אחד מן האופנים, והוא אופן לפעל פעלות ונקמות על מצרי ישראל.

המלאכים שנקראים "חשמליים", עורכים מלחמה בגג הסטרא אחרא.

ב. והוא אופן עם הארבעים מלאכים הממנים הנזכרים עולין למעלה למקום אחד שנקרא (מלכים א יד, כח): "תא הרצים", ואז עולין עמו מלאכים הנקראים "חשמליים", ומקדימין את עצמן במרוצה ובזריזות לערך מלחמה עם שרי האמות לנצח אותן ולעשות בהן נקמה, וכשהחטא גורם, חס ושלום, אזי יש רצים אחרים בסטרא אחרא, שמקדימין בקטרוגיהן לשלט על ישראל ולהרע מזלן של ישראל.

תפלותיהן של מרדכי ואסתר הועילה שישראל ישובו מדרךם

ג. וזהו דכתיב (אסתר ג טו): "הרצים יצאו דחופים" - מסטרא אחרא לעורר גזרות על ישראל, ואז (שם): "והעיר שושן נבוכה". ואחר כך כשגרמה תפלת מרדכי ואסתר שעשו ישראל תשובה שלמה כדי להעביר דעת המן, ועלתה צעקתם למרום, וה' ברחמיו קבל את תפלת עמו, ונתגלה העת רצון, אז (שם ח יד): הרצים רוכבי הרקש יצאו מבהלים, רוצה לומר, אותן המלאכים קדישים היו רצים לעשות נקמה בהמן הרשע, ואז (שם טו): "והעיר שושן צהלה ושמחה".

מלבישין פתנת לכן ונקי ומכנסים לבנים קודם קריאת המגלה והולכין לבית הפנסת בבגדי שבת ויום טוב, ובין מגלה למגלה ישראל שמחין ונותנין שבח והודיה על רוח והצללה שעמדה ליהודים. וצריך לחלק לעניים איזה דבר ולחלק מנות לאביונים. וצריך לדבר בדברי תורה, כמאמר חכמינו זכרונם לברכה (מגלה טז עמוד ב): "ליהודים היתה אורה" - זו התורה, כמה דאתא אמר (משלי ו כג): "כי נר מצוה ותורה אור".

אסתר לאחשורוש, הכרחה לילך בין שתי בתי עבודה זרה, והיה שם מקום קלפות, והוטר ממנה הרוח הקדש והארה של שם אחד, שהוא שם של "מי אל כמוך", ולא נשאר בה כי אם הארה של: "ה' ה' אל רחום", ועל כן צעקה: "אלי אלי למה עזבתני", שעד עכשו היו מאירים שני שמות של "אל", ועכשו רק שם אחד.

יש ללמד מעט קדם סעודת פורים ביום

ז. וטוב לאדם, שילמד מעט קדם שמחת סעודת פורים ביום, והמדקדקים נוהגים להתפלל מנחה ביום י"ד קדם הסעודה, ואחר כך אוכלין תבשיל אחד ומתפללין תפלת מעריב, שלא לאחר יותר עד הלילה, פן יבסם והיה בכלל שכור שאינו ראוי להתפלל, ואחר כך אחר תפלת מעריב, יגיד לבני ביתו תקף הנס שנעשה לאבותינו. והנה אציג לה ענין אחד מפה קדוש האר"י ז"ל (פרי עץ חיים פרק ו), כי צריכין אנו לדעת מחשבות המן הרשע, צורך היהודים, אשר נתן נפשו להיות מצר לישראל בחדש אדר דוקא, ולא בשאר החודשים של שאר ימות השנה.

בכל מועד ומועד יש קדשות וסודות נפלאים

ה. ראה בעיניך קדשת המועדים אלו, בכל מועד ומועד יש בהן קדשות וסודות נפלאים, וצריך אתה לדעת, כי יש עולם חדש למעלה, שהוא קדוש ונורא מאד, ואין אותו העולם מתגלה לחוץ מחמת רב קדשתו, כי אם פעם אחת בשנה, ומתחיל להתגלות בהתחלת קריאת מגלה, ומזה העולם היה שרש נשמתו של מרדכי הצדיק. וצריכין אנו לעורר רחמים, שיתגלה העולם הנזכר לעיל לחוץ, וישפיע ויאיר על רישי דעמא [פרוש: ראשי העם], המתאספים לשמע מקרא מגלה בלב טהור, בלב של כונה.

כל חדש מחדשי השנה הוא נגד צרוף אחר מצרופי הוי"ה

ח. דע כי יש י"ב חודשים בשנה, והם נגד י"ב צרופי שם הוי"ה, ועל כל חדש נתמנה צרוף אחד, עד שבחדש אדר הוא הצרוף האחרון בהפוך אתון כזה הוה"י, שהוא סוד הדין, ולכן כשהזכיר המן הרשע השם הוי"ה, היה מזכירו מהפך, ולכן היה אומר המן (אסתר ה יא): "וכל ז"ה איננו שו"ה ל"י" - כי סופי תבות הוא הצרוף בהפוך כזה: הוה"י, שפון לעורר דינים כפולים על ישראל, האחד - שהזכיר את השם בהפוך, והשנית - שהיה מזכיר השם בסופי תבות, ולא בראשי התבות. והשם יתברך ברחמיו, אשר האזין ושמע לתפלתן של ישראל ותפלת מרדכי הצדיק ותפלת אסתר המלכה המכתרת בכתר מלכות, היתה אסתר באמירתה מכוננת להפך מדת הדין לרחמים, כי כן פעלת הצדיקים, שמהפכין מדת הדין למדת הרחמים, ולכן אמרה השם הרמוז בראשי תבות ובישר ואמרה (שם ד): "כי בוא ה' מלך ו'המן ה'יום אל המשתה", כי באותה סעודה היתה מכוננת להפיל את המן מגדלתו לקים הפסוק (משלי כה כא): "אם רעב שונאך האכילהו לחם". והקדוש ברוך הוא הסכים על ידה.

וזהו פונת הברכה: "ברוך אתה ה' אשר קדשנו במצוותיו וצוננו על מקרא מגלה" - פרוש, שצוננו השם יתברך ברוך הוא, לעורר כונה להוציא אותה הארה גדולה לחוץ, וזהו "על מקרא מגלה", כמו (במדבר י ב): "למקרא העדה ולמסע את המחנות". ועל זה יענה הקהל אמן בכונה גדולה, ומאד מאד צריכין לעורר בקריאת המגלה בשעה שמברך בצבור "על מקרא מגלה", כשאומר "על מקרא", שילבש חרדה ואימה על המברך, וגם על הצבור בשמעם הברכה כשאומר השליח צבור "על מקרא מגלה" - יפל עליהם חרדה ואימה והכנעה גדולה, כי הוא עולם אים, גדול ונורא, ומאור העולם ההוא יבוא שפע וניצוץ קדשה וטהרה להאיר על ישראל, ויכונן כל אחד מישראל, שהוא כלי מוכן לקבל הקדשה והטהרה מזה העולם, ובאותו אור של רחמים יזכה לחיים וחסד ושלא יבוא ישראל לשום מכשול, וימהר הקדוש ברוך הוא רחמים עלינו להוציאנו מאפלה לאורה.

טעם שמרבים להדליק נרות בפורים

ו. ולכן מרבין אנו בנרות בפורים, שיהיה אור בתי פנסיות מלא בנרות, והכל הוא רמז על אותו אור גדול מש"ע נהורין, ועל זה כתיב (אסתר ח טז): "ליהודים היתה אורה וגו'. ובדאי כל הירא וחרד לדבר ה', ישמח ויגיל בגילה וברעדה, כששומע קול הברכה "על מקרא מגלה" כשיוצא מפי החזן, על כן חיוב גדול עלינו לטהר את עצמנו במקנה קדם שילך לבית הפנסת, כדי שיהיה טהור לקבל אור טהור והשפע הטהור, וכל זה העתקתי מכתבי רבי חיים ויטאל ז"ל (פרי עץ חיים שער פורים פרק ה). והאור הוא דמיון קבלת נשמה יתרה, למי שיודע לכוון לעשות עצמו כלי מוכן לקבל קדשה העליונה, ובמדינות פולין ראיתי מנהג הגון, שהן

לוי לא הזכירה אסתר שם הוי"ה בראשי תבות, לא היתה יכולה לנצח את המן.

ט. אמנם פונת אסתר המלכה היתה להמשיך רחמים גמורים, והשם כפשוטו ובהיותו הוא

טעם מְנַהֵג יִשְׂרָאֵל לְהַקִּישׁ בְּעֵת אַמִּירַת "הַמֶּן"
 . וְלִכֵּן מְנַהֵגֵן שֶׁל יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה הוּא לְהַקִּישׁ הַמֶּן,
 כְּדִי לְמַחֵק אֶת שְׁמוֹ וְשֵׁם עַמְּלֵק, וְכֹל הָרֵאשׁוֹנִים
 וְהָאַחֲרוֹנִים כְּתָבוּ שְׁלֹא לְבַטֵּל הַמְנַהֵג. וְהִנֵּה
 שְׁמַעְתִּי בְּשֵׁם הַגָּאוֹן מוֹרְנוּ הָרַב רַבִּי הַעֲשִׂיל ז"ל,
 שֶׁהִיָּה נוֹהֵג כְּשֶׁהִיָּה רוֹצֵה לְנַסּוֹת אֶת הַקּוֹלְמוֹס, הִיָּה
 כּוֹתֵב שֵׁם עַמְּלֵק אוֹ שֵׁם הַמֶּן וְזָרַשׁ, וְאַחַר כֵּךְ הִיָּה
 מוֹחֵק אֶת שְׁמֵם כְּדִי לְקַיֵּם הַמְצָנֹת עֲשֵׂה (שְׁמוֹת יז יד.
 דְּבָרִים כה יט): "מַחֲזֵה תְּמַחֶה אֶת זִכְרֵ עַמְּלֵק", כִּי
 אֲנַחְנוּ מַחֲיִבִים לְהִתְפַּלֵּל עַל מַחֲיַת עַמְּלֵק, כְּדִי
 שִׁיְהִיָּה הַשֵּׁם שֶׁלֹּם וְהַכֶּסֶף שֶׁלֹּם, וְאִזּוֹ יִתְקַיֵּם הַמְּקָרָא
 (יְחִזְקֵאל לח כג): "וְהִתְגַּדַּלְתִּי וְהִתְקַדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ
 הָעַמִּים", ו"בִּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' וְשְׁמוֹ אֶחָד" (זְכוּרִיָּה
 יד ט), אֲמֵן. מוֹרֵי וְרַבֵּי מוֹרְנוּ הָרַב רַבִּי יוֹסֵף ז"ל
 (יְסוּד יוֹסֵף פָּרָק פ"ב).

רַחֲמִים גְּמוּרִים, כִּי לּוֹלֵי לֹא הִזְכִּירָה אֶסְתֵּר זֶה הַשֵּׁם
 בְּרֵאשֵׁי תְּבוֹת, לֹא הִיָּתָה יְכוּלָה לְנַצַּח אֶת הַמֶּן, וְלִכֵּן
 בְּחֻכְמַתָּה הִיָּתָה צְרִיכָה גַם כֵּן קִצַּת דִּין, כְּדִי שִׁיְהִיָּה
 הַדִּין נוֹקֵם בְּהַמֶּן, צוֹרֵר הַיְהוּדִים, וְלִכֵּן כְּתִיב (אֶסְתֵּר
 ז ט): "כִּי רָאָה כ"י כְּלֵת"ה אֱלִי"ו הָרַע"ה מֵאֵת
 הַמֶּלֶךְ", זֶהוּ מֶלֶךְ - מֶלֶכּוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁהִיָּה הַשֵּׁם
 בְּיִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים, שְׁמוֹרָה רַחֲמִים עַל יִשְׂרָאֵל. אֲמֵנָם
 הַשֵּׁם נִרְמַז בְּסוֹפֵי תְּבוֹת, לְרַמֵּז הַדִּין הָעֲלִיּוֹן שִׁיְבֹא
 עַל הַמֶּן וּבְנֵיו. הָרִי עַד הֵיכָן הִיָּתָה פּוֹנֵת אוֹתוֹ
 הָרַשָּׁע לְהִרְעֵ לְיִשְׂרָאֵל. וְעֲלִיו נִתְקַיֵּם הַכְּתוּב (תְּהִלִּים
 ז טז): "בּוֹר כְּרָה וַיַּחְפְּרֵהוּ", בְּרַשְׁתּוֹ אֲשֶׁר טָמַן -
 נִלְכַּד בָּהּ. וְלִכֵּן צוֹתָה הַתּוֹרָה לְמַחֲוֹת שֵׁם עַמְּלֵק
 וְזָרְעוֹ וְזָרַע זָרְעוֹ, וְכִמוֹ שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרָנָם
 לְבִרְכָה (סְפָרֵי דְּבָרִים כה יט. מְכִילְתָא דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן כֵּן יוֹחֵא
 שְׁמוֹת יז יד), שְׁצַרִּיכִין לְמַחֵק שֵׁם עַמְּלֵק אֶפְלוֹ מִן
 הָעַצִּים וְהָאֲבָנִים.

